

Διαμεσολάβηση: Προκλήσεις, Συγκριτική Ανάλυση και Νομικό Πλαίσιο στην Ελλάδα

Το κείμενο εξετάζει την εξέλιξη και τις προκλήσεις της διαμεσολάβησης στην Ελλάδα, αναλύοντας το νομικό πλαίσιο και τα στατιστικά δεδομένα του 2023. Παρουσιάζει την αύξηση των αιτημάτων για υποχρεωτική αρχική συνεδρία και την προτίμηση προς την εθελοντική διαμεσολάβηση, ιδίως σε οικογενειακές διαφορές. Αναδεικνύονται τα προβλήματα κατά την εφαρμογή της ΥΑΣ, όπως οι καθυστερήσεις στον διορισμό διαμεσολαβητών και η ανάγκη βελτίωσης του σχεδιασμού. Επιπλέον, συγκρίνει την Ελλάδα με άλλες ευρωπαϊκές χώρες με υψηλότερα ποσοστά επιτυχίας στη διαμεσολάβηση, προτείνοντας βελτιώσεις όπως η υποχρεωτικότητα σε περισσότερους τομείς και τα φορολογικά κίνητρα. Τέλος, τονίζεται η σημασία της συνεχούς βελτίωσης των δεξιοτήτων των διαμεσολαβητών και η ανάγκη για μια πιο σύγχρονη και αποτελεσματική δικαιοσύνη.

Mediation: Challenges, Comparative Analysis, and Legal Framework in Greece

This article examines the evolution and challenges of mediation in Greece, focusing on the legal framework and statistical data for 2023. It highlights the increase in requests for mandatory initial sessions and the growing preference for voluntary mediation, particularly in family disputes. The article identifies issues in the implementation of the Mandatory Initial Session (MIS), such as delays in appointing mediators and the need for improvements in the design of the process. Additionally, it compares Greece with other European countries that have higher success rates in mediation, proposing improvements such as the extension of mandatory mediation to more sectors and the introduction of tax incentives. Finally, the article stresses the importance of continuous professional development for mediators and the need for a more modern and efficient justice system in Greece.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ

Διαμεσολάβηση στην Ελλάδα

Προκλήσεις και Συγκριτική Ανάλυση του θεσμού με άλλες Ευρωπαϊκές Χώρες

Η διαμεσολάβηση αποτελεί έναν από τους πλέον σύγχρονους και αποτελεσματικούς τρόπους εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, που κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος στην Ελλάδα. Συνιστά ένδειξη πολιτισμού, καθώς μέσω αυτής τα εμπλεκόμενα μέρη, με την υποστήριξη ενός ανεξάρτητου και ουδέτερου διαμεσολαβητή, επιδιώκουν να καταλήξουν σε μια αμοιβαία αποδεκτή λύση για τη διαφορά τους.

Η κατανόηση της αρχής της διαμεσολάβησης, προϋποθέτει μια γενική επισκόπηση αυτής, που μπορεί να αποτελέσει τη βάση της ανάλυσής μας. Σε πρώτη ανάγνωση, μια συνήθης πολιτική δίκη και η διαμεσολάβηση φαίνονται να είναι δύο διαφορετικές και ασύμμετρες διαδικασίες. Ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις, συνυπάρχουν και

αλληλεπιδρούν τόσο στενά, ώστε η διάκριση και η θεώρησή τους, μπορεί να λειτουργήσει ως βάση της ανάλυσής μας. Ενώ, λοιπόν, η πολιτική δίκη και η διαμεσολάβηση φαίνονται να αποτελούν διαδικασίες αποκλίνουσες, παρ' όλα αυτά, συναντώνται και, σε πολλές περιπτώσεις, συνδέονται τόσο στενά ώστε οι πορείες τους γίνονται σχεδόν αδιαχώριστες.

Ορισμός και σκοπός της διαμεσολάβησης

Η διαμεσολάβηση, ως διαδικασία, θέτει καίρια ερωτήματα: Τι είναι; Ποιος ο σκοπός της; Γιατί υφίσταται; Στον πυρήνα κάθε σύγκρουσης ή διαφοράς βρίσκεται μια δυνατότητα επίλυσης, συγχώρεσης και συμφιλίωσης. Τα συναισθήματα, όπως ο θυμός ή η άμυνα, προέρχονται από την ευθραυστότητα του ανθρώπινου χαρακτήρα. Παράλληλα, ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τα γεγονότα, επηρεάζεται από την προσωπική μας αντίληψη, αντί να αντικατοπτρίζει την αντικειμενική πραγματικότητα.

Η ουσιαστική κατανόηση μιας σύγκρουσης, απαιτεί διερεύνηση κάτω από την επιφάνεια των ζητημάτων που προκαλούν τη διαφωνία. Μέσω της διαμεσολάβησης, αναδεικνύεται η βαθύτερη ουσία της διαφοράς, ενώ παράλληλα καλλιεργείται η ειλικρινής επικοινωνία και ενδυνάμωση των μερών, επιτρέποντάς τους να λάβουν από κοινού αποφάσεις σχετικά με την επίλυση της διαφοράς.

Βασικές αρχές της διαμεσολάβησης

Η διαμεσολάβηση δεν περιορίζεται σε μια τυπική διαδικασία. Ενσωματώνει τις κοινωνικές και πολιτισμικές παραμέτρους της κοινωνίας όπου λαμβάνει χώρα, οι οποίες καθορίζουν το τι είναι “αποδεκτό”. Αυτές οι παράμετροι μπορεί να περιορίσουν τη δημιουργική ανταπόκριση στις συγκρούσεις. Ωστόσο, η διαμεσολάβηση προωθεί τη συναίνεση μέσω συναισθηματικής επεξεργασίας, συνεργασίας και εποικοδομητικής επικοινωνίας των μερών.

Η προσέγγιση αυτή επικεντρώνεται στο μέλλον και αποφεύγει να κρίνει ποιος έχει δίκιο ή άδικο. Αντίθετα, αναζητά λύσεις που προλαμβάνουν την επανεμφάνιση των προβλημάτων. Η διαδικασία αναγνωρίζει τα νόμιμα συμφέροντα όλων των εμπλεκόμενων, προσφέροντας ταχεία και αποτελεσματική επίλυση της διαφοράς, με εξοικονόμηση χρόνου και πόρων, διατήρηση του απορρήτου, και ενίσχυση των δεξιοτήτων επικοινωνίας.

Η σημασία της ανθρώπινης διάστασης

Η διαμεσολάβηση στηρίζεται στον σεβασμό προς το άτομο και στη δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης. Καλλιεργεί την ελπίδα, την ενσυναίσθηση και τη συνεργασία, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζει συναισθήματα όπως ο θυμός, η απογοήτευση και η επιθετικότητα. Μέσα από τη διαδικασία αυτή, δημιουργείται η προοπτική επίλυσης διαφορών και ενδυνάμωσης των ανθρώπινων σχέσεων.

Ο θεσμικός χαρακτήρας της διαμεσολάβησης

Η διαμεσολάβηση εντάσσεται σε ένα θεσμικό πλαίσιο που καθορίζεται από συγκεκριμένους κανόνες και πρακτικές. Ωστόσο, η υπερβολική τυποποίησή της, δύναται να περιορίσει την ουσία της διαδικασίας, εγκλωβίζοντας τη σε γραφειοκρατικά πρότυπα. Η σωστή εφαρμογή της νομοθεσίας απαιτεί την αναζήτηση του σκοπού των διατάξεων, την προώθηση της ευελιξίας και την αποφυγή της υπερβολικής προσκόλλησης σε δικονομικούς τύπους.

Επιτυχία και προκλήσεις της διαμεσολάβησης

Η επιτυχία της διαμεσολάβησης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον διαμεσολαβητή, ο οποίος πρέπει να διαθέτει δεξιότητες, γνώσεις και προσωπικότητα που να εμπνέουν εμπιστοσύνη. Επιπλέον, οι δικηγόροι μπορούν να διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο, λειτουργώντας ως συνεργάτες και σύμβουλοι στη διαδικασία.

Ωστόσο, πρακτικά ζητήματα, όπως οι καθυστερήσεις στον ορισμό διαμεσολαβητών και οι αρνήσεις αποδοχής διορισμών, δημιουργούν δυσλειτουργίες. Για την αντιμετώπισή τους, απαιτούνται αποτελεσματικότερες διαδικασίες και καλύτερος συντονισμός.

Το Νομικό Πλαίσιο της Διαμεσολάβησης στην Ελλάδα

Η διαμεσολάβηση θεσπίστηκε νομικά στην Ελλάδα με τον Ν. 3898/2010, ο οποίος ενσωμάτωσε την Οδηγία 2008/52/EK της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προώθηση της διαμεσολάβησης στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Η νομοθεσία αναθεωρήθηκε και εκσυγχρονίστηκε με τον Ν. 4640/2019, ο οποίος ρύθμισε λεπτομερώς τη διαδικασία και ενίσχυσε τη χρήση της διαμεσολάβησης ως εργαλείο ταχείας και οικονομικής επίλυσης διαφορών.

Ο Ν. 4640/2019 εισήγαγε την υποχρεωτική αρχική συνεδρία διαμεσολάβησης (ΥΑΣ) για συγκεκριμένες διαφορές, όπως οικογενειακές διαφορές και διαφορές που απορρέουν από εμπορικές συμβάσεις. Αυτό εξασφαλίζει ότι τα μέρη ενημερώνονται επαρκώς για τη διαδικασία και τα οφέλη της διαμεσολάβησης πριν προχωρήσουν σε δικαστική διαμάχη.

Η Διαδικασία της Διαμεσολάβησης

Η διαδικασία της διαμεσολάβησης χαρακτηρίζεται από την ευελιξία και τη μυστικότητα. Τα μέρη συμμετέχουν εθελοντικά και έχουν την ευχέρεια να διαμορφώσουν τη διαδικασία σύμφωνα με τις ανάγκες τους. Ο διαμεσολαβητής, ως ανεξάρτητος τρίτος, διευκολύνει τον διάλογο, διασφαλίζει την ισορροπία και προσπαθεί να βοηθήσει τα μέρη να εντοπίσουν κοινά σημεία και να καταλήξουν σε μια συμφωνία. Είναι αμερόληπτος και ουδέτερος, χωρίς να τοποθετείται προσωπικώς επί των θεμάτων που τίθενται προς επίλυση κατά τη διαμεσολάβηση.

Η εμπιστευτικότητα είναι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της διαμεσολάβησης. Ό,τι συζητείται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε

δικαστική διαδικασία, ενώ ο διαμεσολαβητής δεσμεύεται από ρήτρα εμπιστευτικότητας.

Τα Οφέλη της Διαμεσολάβησης

Η διαμεσολάβηση παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα σε σύγκριση με την παραδοσιακή δικαστική επίλυση διαφορών:

Ταχύτητα: Η διαδικασία μπορεί να ολοκληρωθεί σε λίγες εβδομάδες, σε αντίθεση με τη μακροχρόνια εκκρεμότητα των δικαστικών διαδικασιών.

Κόστος: Η διαμεσολάβηση είναι συχνά οικονομικότερη από τη δικαστική επίλυση, εξοικονομώντας πόρους τόσο για τα μέρη όσο και για το δικαστικό σύστημα.

Διατήρηση Σχέσεων: Η διαμεσολάβηση ευνοεί την επικοινωνία και τη συνεργασία, καθιστώντας την ιδανική για διαφορές όπου τα μέρη επιθυμούν να διατηρήσουν τη μεταξύ τους σχέση.

Προσαρμοστικότητα: Τα μέρη μπορούν να διαμορφώσουν λύσεις που ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες τους, πέρα από το στενό νομικό πλαίσιο.

Προκλήσεις και Προοπτικές

Παρότι η διαμεσολάβηση έχει αναγνωριστεί ως ένα πολύτιμο εργαλείο επίλυσης διαφορών, η εφαρμογή της στην Ελλάδα αντιμετωπίζει ορισμένες προκλήσεις. Η έλλειψη ευρείας ενημέρωσης του κοινού και των επαγγελματιών του νομικού κλάδου αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια για την ευρύτερη χρήση της. Επιπλέον, η υποχρεωτική αρχική συνεδρία έχει προκαλέσει αντιδράσεις, με ορισμένους να την θεωρούν ως περιορισμό της ελευθερίας πρόσβασης στη δικαιοσύνη.

Ωστόσο, με την κατάλληλη εκπαίδευση και την ενίσχυση της κουλτούρας της διαμεσολάβησης, η Ελλάδα έχει τη δυνατότητα να αξιοποιήσει πλήρως τα οφέλη αυτού του θεσμού. Η ενσωμάτωσή του στο νομικό σύστημα αποτελεί ένα βήμα προς μια πιο σύγχρονη, αποτελεσματική και ανθρώπινη δικαιοσύνη.

Η διαμεσολάβηση, αν και σχετικά νέα στην ελληνική έννομη τάξη, προσφέρει ένα ελπιδοφόρο μέλλον για την επίλυση διαφορών. Η ευελιξία, η ταχύτητα και η δυνατότητα επίτευξης ουσιαστικών λύσεων την καθιστούν ένα ανεκτίμητο εργαλείο τόσο για τους πολίτες όσο και για το νομικό σύστημα της χώρας.

Έννομες Συνέπειες της Διαμεσολάβησης

Η Αναστολή των Δικονομικών και Ουσιαστικών Προθεσμιών Κατά το Άρθρο 9 του Ν. 4640/2019

Η αναστολή των δικονομικών και ουσιαστικών προθεσμιών αποτελεί ένα κρίσιμο ζήτημα για τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας του δικαιοδοτικού συστήματος και της προστασίας των δικαιωμάτων των διαδίκων. Ο Νόμος 4640/2019, που θεσπίζει το ρυθμιστικό πλαίσιο για τη διαμεσολάβηση στην Ελλάδα, εισάγει με το άρθρο 9 έναν ειδικό μηχανισμό αναστολής, συνδέοντας τη διαδικασία της διαμεσολάβησης με την πορεία των δικαστικών διαδικασιών.

Νομοθετική Πρόβλεψη του Άρθρου 9

Σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν. 4640/2019, η έγγραφη γνωστοποίηση του διαμεσολαβητή προς τα μέρη για τη διεξαγωγή της υποχρεωτικής αρχικής συνεδρίας ή η συμφωνία εκούσιας προσφυγής στη διαμεσολάβηση αναστέλλει την παραγραφή, την αποσβεστική προθεσμία άσκησης αξιώσεων και τις δικονομικές προθεσμίες των άρθρων 237 και 238 ΚΠολΔ για όσο διαρκεί η διαδικασία. Η αναστολή αυτή αρχίζει από την ημερομηνία της γνωστοποίησης ή της συμφωνίας και διαρκεί μέχρι την ολοκλήρωση της διαμεσολάβησης, όπως πιστοποιείται με το σχετικό πρακτικό.

Με την επιφύλαξη των άρθρων 261, 262 και 263 ΑΚ, η παραγραφή και η αποσβεστική προθεσμία συνεχίζονται από την επομένη της σύνταξης πρακτικού μη επίτευξης συμφωνίας, της επίδοσης δήλωσης αποχώρησης ενός μέρους ή της ολοκλήρωσης της διαδικασίας. Αν η συμφωνία περιλαμβάνει αιρέσεις ή όρους που επηρεάζουν την ενάσκηση των δικαιωμάτων, η παραγραφή συνεχίζεται από την πλήρωση αυτών των όρων.

Η Σημασία της Αναστολής των Προθεσμιών

Η πρόβλεψη της αναστολής εξυπηρετεί σημαντικούς στόχους:

- **Ασφάλεια δικαίου:** Προστατεύει τα μέρη από την απώλεια δικαιωμάτων ενώ επιχειρούν να επιλύσουν τη διαφορά εξωδικαστικά.
- **Διευκόλυνση της διαμεσολάβησης:** Απαλλάσσει τα μέρη από την πίεση των προθεσμιών, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή τους στη διαδικασία.
- **Συμβατότητα με το δικονομικό σύστημα:** Διασφαλίζει την ενσωμάτωση της διαμεσολάβησης χωρίς να παρακωλύεται η απονομή της δικαιοσύνης.

Πεδίο Εφαρμογής και Όρια

Η αναστολή αφορά αποκλειστικά τις προθεσμίες που σχετίζονται με τη διαφορά που αποτελεί αντικείμενο της διαμεσολάβησης. Αν η διαδικασία δεν ολοκληρωθεί εντός εύλογου χρόνου ή δεν καταλήξει σε συμφωνία, οι προθεσμίες συνεχίζουν να τρέχουν κανονικά. Οι δικονομικές προθεσμίες που ανεστάλησαν συνεχίζονται από τη σύνταξη πρακτικού μη επίτευξης της συμφωνίας, την επίδοση δήλωσης αποχώρησης ή την ολοκλήρωση της διαδικασίας. Σε περίπτωση επίτευξης συμφωνίας, η συνέχιση των προθεσμιών αφορά μόνο ζητήματα που δεν καλύπτονται από αυτήν.

Κριτική Προσέγγιση και Προβληματισμοί

Παρά τα πλεονεκτήματά της, η αναστολή των προθεσμιών εγείρει ζητήματα όπως:

- **Πιθανή καθυστέρηση στη δικαιοσύνη:** Αν η διαμεσολάβηση δεν είναι αποτελεσματική, μπορεί να επιφέρει καθυστερήσεις στη δικαστική επίλυση των διαφορών.
- **Ερμηνευτικές δυσχέρειες:** Σε πολύπλοκες υποθέσεις, μπορεί να προκύψουν ασάφειες ως προς το χρόνο έναρξης και λήξης της αναστολής και τη σχέση

της με τις προθεσμίες του ουσιαστικού δικαίου.

Το άρθρο 9 του Ν. 4640/2019 εισάγει ένα σημαντικό μέτρο που ενισχύει τη διαμεσολάβηση ως εναλλακτικό μηχανισμό επίλυσης διαφορών, προστατεύοντας τα δικαιώματα των μερών. Η επιτυχία του εξαρτάται από την ορθή εφαρμογή και κατανόησή του από νομικούς και εμπλεκόμενα μέρη, ενώ η συνεχής παρακολούθηση της εφαρμογής του μπορεί να οδηγήσει σε περαιτέρω βελτιώσεις, καθιστώντας τη διαμεσολάβηση κεντρικό εργαλείο της ελληνικής έννομης τάξης.

Στατιστικά δεδομένα σύμφωνα με την Κεντρική Επιτροπή Διαμεσολαβητών

Η Έκθεση Πεπραγμένων έτους 2023 περιλαμβάνει στατιστικά στοιχεία που αντλήθηκαν και συγκεντρώθηκαν από τον ιστότοπο της διαμεσολάβησης¹. Τα αριθμητικά δεδομένα προέκυψαν από τις εκθέσεις πεπραγμένων που υποβάλουν οι διαμεσολαβητές κάθε τετράμηνο, σύμφωνα με το άρθρο του ν.4640/2019 και από στοιχεία που υπάρχουν στην πλατφόρμα της διαμεσολάβησης. Σε κάποιες περιπτώσεις γίνεται σύγκριση και καταγράφονται παρατηρήσεις σε σχέση με στοιχεία του προηγούμενου έτους προκειμένου να δούμε την εξέλιξη του θεσμού, να σχολιάσουμε προβλήματα και να προτείνουμε βελτιώσεις.

Αιτήματα προς την ΚΕΔ για την Υποχρεωτική Αρχική Συνεδρία Διαμεσολάβησης.

Κατά το έτος 2023 υποβλήθηκαν στην πλατφόρμα της διαμεσολάβησης 5.280 αιτήματα για υποθέσεις που περιλαμβάνουν Υποχρεωτική Αρχική Συνεδρία Διαμεσολάβησης, σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν.4640/2019.

Σύμφωνα με τις εκθέσεις πεπραγμένων που υποβλήθηκαν από τους διαμεσολαβητές το 2023, έγιναν συνολικά 10165 Υ.Α.Σ. εκ των οποίων οι 4160 ήταν υποθέσεις με διορισμό διαμεσολαβητή από την ΚΕΔ, παρουσιάζοντας αύξηση 41% από τις αντίστοιχες υποθέσεις του έτους 2022, και οι 6005 υποθέσεις με διορισμό διαμεσολαβητή από τα μέρη, παρουσιάζοντας αύξηση 11,8% από τις αντίστοιχες υποθέσεις του 2022. (Πίνακας 1 & Γράφημα 1).

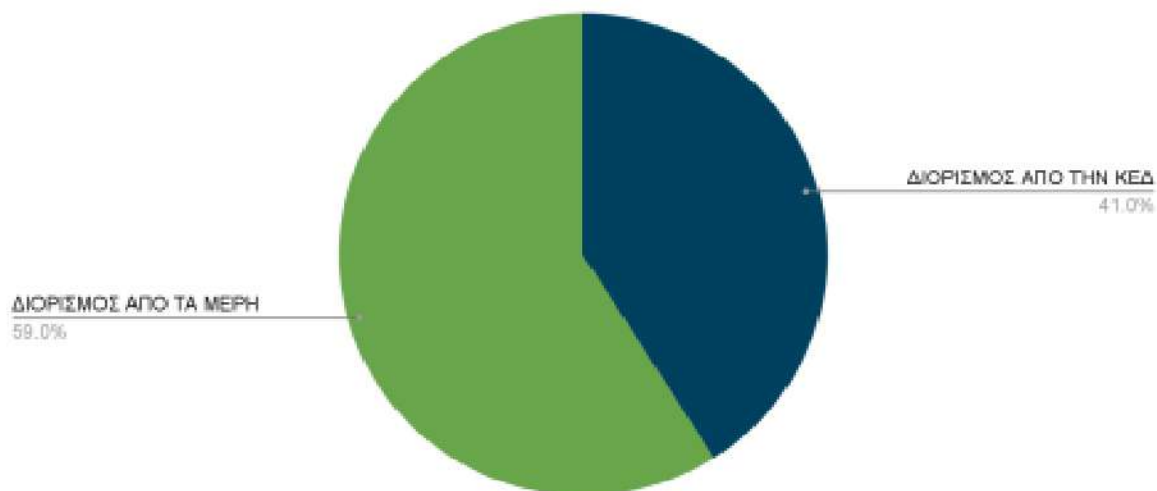
¹ <https://www.diamesolavisi.gov.gr/>

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΔ	ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΡΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΕΤΟΣ 2023		
4160	6005	10165
ΕΤΟΣ 2022		
2947	5371	8318
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2023		
ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΔ	ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΡΗ	
↑ 41%	↑ 11.80%	

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΑΣ 2023

Επίσης, ανά θεματική ενότητα οι υποθέσεις για Υ.Α.Σ. φαίνονται στον πίνακα 2. Συσχετίζοντάς τες με τις υποθέσεις του έτους 2022, παρατηρούμε ότι οι περισσότερες κατηγορίες υποθέσεων έχουν αυξητική πορεία. Συγκεκριμένα,

- Στις **οικογενειακές διαφορές** στις υποθέσεις ΥΑΣ με διορισμό από την ΚΕΔ έχουμε αύξηση σχεδόν 31% το έτος 2023, συγκεκριμένα 799 από 610 υποθέσεις το 2022, κάτι που δικαιολογεί τη μείωση περίπου κατά 9% στις υποθέσεις με διορισμό από τα μέρη.
- Επίσης, στις **εμπορικές διαφορές** παρουσιάστηκε αύξηση 16,56% στις υποθέσεις ΥΑΣ με διορισμό από την ΚΕΔ, συγκεκριμένα 570 υποθέσεις το 2023 από 489 το 2022 και μείωση περίπου 4% στις υποθέσεις ΥΑΣ με διορισμό από τα μέρη.
- Τα αντίστοιχα ποσοστά στις **εμπράγματος διαφορές** είχαν αύξηση 66,16% στις υποθέσεις ΥΑΣ με διορισμό από την ΚΕΔ, συγκεκριμένα 550 υποθέσεις το 2023 από 331 το 2022 και 36,28% αύξηση στις υποθέσεις ΥΑΣ με διορισμό από τα μέρη.
- Στις **κληρονομικές διαφορές** παρουσιάστηκε αύξηση περίπου 29,49% στις υποθέσεις ΥΑΣ με διορισμό από την ΚΕΔ, 101 υποθέσεις το έτος 2023 από 78 το 2022 και 26% αύξηση στις υποθέσεις ΥΑΣ με διορισμό από τα μέρη.
- Στις **τραπεζικές διαφορές** είχαμε σχεδόν διπλάσιες υποθέσεις ΥΑΣ με διορισμό από τα μέρη, συγκεκριμένα 362 υποθέσεις το 2023 από 187 το 2022 αύξηση 93,58% και μείωση των υποθέσεων ΥΑΣ με διορισμό από την ΚΕΔ περίπου 2%
- Στις διαφορές από **εμπορικά σήματα βιομηχανική και πνευματική ιδιοκτησία** παρουσιάστηκε αύξηση περίπου 60% στις υποθέσεις ΥΑΣ με διορισμό από την ΚΕΔ, συγκεκριμένα 40 υποθέσεις το 2023 από 20 το 2022 και 9,52% αύξηση στις υποθέσεις ΥΑΣ με διορισμό από τα μέρη.
- Τέλος, η κατηγορία των **λοιπών διαφορών** παρουσίασε αύξηση 96,41% στις υποθέσεις ΥΑΣ με διορισμό από την ΚΕΔ, συγκεκριμένα 1422 υποθέσεις το 2023 από 724 το 2022 και 33,15% αύξηση στις υποθέσεις με διορισμό από τα μέρη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

	ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΔ 2022	ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΡΗ 2022	ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΔ 2023	ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΡΗ 2023	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2023 ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΔ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2023 ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΡΗ
Οικογ/κές Διαφορές	610	2386	799	2167	30,98%	-9,18%
Εμπορικές Διαφορές	489	691	570	665	16,56%	-3,76%
Εμπρά/τες Διαφορές	331	656	550	894	66,16%	36,28%
Κληρον/κές Διαφορές	78	142	101	179	29,49%	26,06%
Τραπεζικές Διαφορές	690	187	678	362	-1,74%	93,58%
Διαφορές από εμπορικά σήματα, βιομηχανική και πνευματική ιδιοκτησία	25	21	40	23	60,00%	9,52%
Λοιπές Διαφορές	724	1288	1422	1715	96,41%	33,15%
Σύνολο	2947	5371	4160	6005	41,16%	11,80%

Ειδικότερα, στον πίνακα 3 και στο γράφημα 3 βλέπουμε το πλήθος και τα ποσοστά της κάθε κατηγορίας υποθέσεων ΥΑΣ σε σχέση με το σύνολο των υποθέσεων του έτους 2023. Παρατηρούμε ότι:

- οι **οικογενειακές υποθέσεις** ΥΑΣ με διορισμό από την ΚΕΔ αποτελούν το 19,20% επί του συνόλου, συγκεκριμένα 799 υποθέσεις και το 36% επί του συνόλου με διορισμό από τα μέρη, συγκεκριμένα 2167 υποθέσεις, καταλαμβάνοντας το μεγαλύτερο μέρος των υποθέσεων.
- Ακολουθούν οι **λοιπές διαφορές** με ποσοστό 34,18% επί του συνόλου στις υποθέσεις ΥΑΣ με διορισμό από την ΚΕΔ, συγκεκριμένα 1422 υποθέσεις και 28,5% επί του συνόλου με διορισμό από τα μέρη, συγκεκριμένα 1715 υποθέσεις.
- Αξίολογο ποσοστό έχουν και οι **τραπεζικές διαφορές** με ποσοστό 16,30% επί του συνόλου οι υποθέσεις με διορισμό από την ΚΕΔ, συγκεκριμένα 678

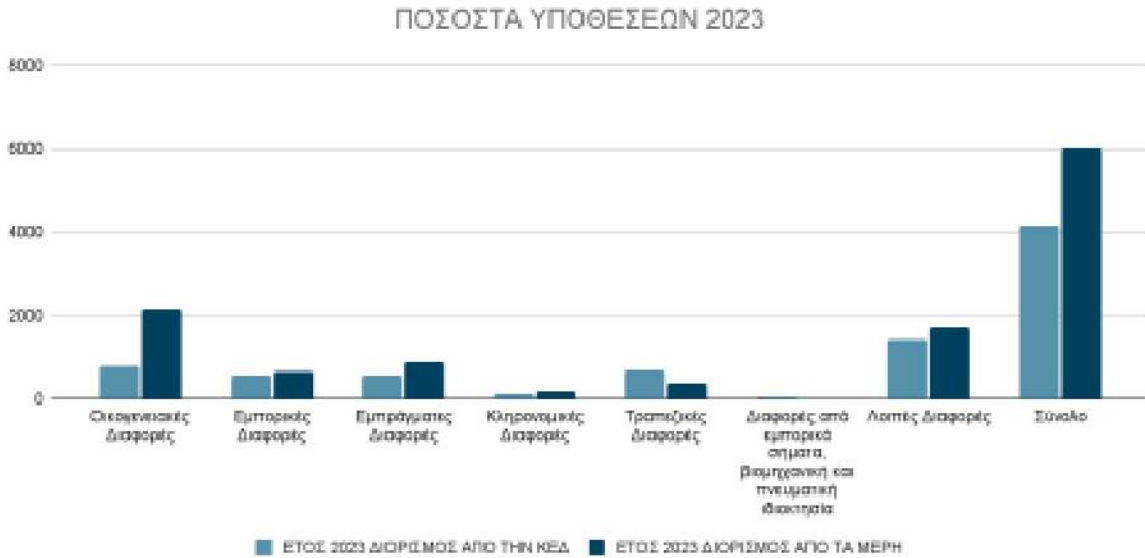
υποθέσεις και 6% επί του συνόλου οι υποθέσεις με διορισμό από τα μέρη, συγκεκριμένα 362 υποθέσεις.

- οι **εμπορικές υποθέσεις** ΥΑΣ με διορισμό από την ΚΕΔ αποτελούν το 13,70% επί του συνόλου, συγκεκριμένα 570 υποθέσεις και το 11% επί του συνόλου με διορισμό από τα μέρη, συγκεκριμένα 665 υποθέσεις.
- οι **εμπράγματα υποθέσεις** ΥΑΣ αποτελούν το 13,22% επί του συνόλου με διορισμό από την ΚΕΔ, συγκεκριμένα 550 υποθέσεις και το 14,89% επί του συνόλου με διορισμό από τα μέρη, συγκεκριμένα 894 υποθέσεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΕΤΟΣ 2023				
	ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΔ	ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΔ	ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΡΗ	ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΡΗ
Οικογενειακές Διαφορές	799	19,21%	2167	36,09%
Εμπορικές Διαφορές	570	13,70%	665	11,07%
Εμπράγματα Διαφορές	550	13,22%	894	14,89%
Κληρονομικές Διαφορές	101	2,43%	179	2,98%
Τραπεζικές Διαφορές	678	16,30%	362	6,03%
Διαφορές από εμπορικά σήματα, βιομηχανική και πνευματική ιδιοκτησία	40	0,96%	23	0,38%
Λοιπές Διαφορές	1422	34,18%	1715	28,56%
Σύνολο	4160		6005	

ΓΡΑΦΗΜΑ 3

ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΑΡΧΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ – ΥΑΣ

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι αριθμοί και τα ποσοστά των διαφορών που συνεχίζουν με διαμεσολάβηση μετά την ΥΑΣ, κατά το έτος 2023 και το πώς κατανέμονται αυτά τα ποσοστά στις κατηγορίες υποθέσεων. Στον πίνακα 4 υπάρχουν αναλυτικά αυτά τα στοιχεία.

Επί του συνόλου των υποθέσεων Υποχρεωτικής Αρχικής Συνεδρίας, οι 1126, ποσοστό 11,08% συνέχισαν την υπόθεσή τους με διαμεσολάβηση και οι 786 ποσοστό 7,73% κατέληξαν σε συμφωνία. Το 2022 το ποσοστό των υποθέσεων που κατέληξε σε συμφωνία ήταν 6%. Αναλυτικότερα, το μεγαλύτερο ποσοστό υποθέσεων που συνεχίζουν με διαμεσολάβηση είναι οι κληρονομικές, με ποσοστό 18,93%, ακολουθούν οι εμπράγματα με ποσοστό 16,97%, οι οικογενειακές με ποσοστό 13,86%, οι εμπορικές με 11,01%, οι λοιπές διαφορές με ποσοστό 8,10% και οι υπόλοιπες με ακόμη μικρότερα ποσοστά, όπως φαίνονται και στον πίνακα 4.

Ωστόσο, στην επίτευξη συμφωνίας υπάρχει διαφοροποίηση στην παραπάνω σειρά καθώς, οι εμπράγματα και οι οικογενειακές διαφορές παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά επίτευξης με 11,50% & 11,43% αντίστοιχα. Ακολουθούν οι κληρονομικές διαφορές, με ποσοστό επίτευξης συμφωνίας 9,29% και οι εμπορικές διαφορές με ποσοστό επίτευξης συμφωνίας 7,37%. Από τις λοιπές διαφορές καταλήγει σε συμφωνία το 4,72%. Τονίζεται ότι τα ποσοστά επίτευξης συμφωνίας υπολογίζονται επί του συνόλου των υποθέσεων που έχουν δηλωθεί στις Εκθέσεις Πεπραγμένων από τους διαμεσολαβητές. Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι αν δούμε τους αριθμούς των υποθέσεων που συνεχίζουν σε διαμεσολάβηση και πόσες από αυτές καταλήγουν σε συμφωνία τα ποσοστά είναι σε όλες πάνω από 60% & 70%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

	ΣΥΝΟΛΟ ΥΠ/ΣΕΩΝ	ΣΥΜΦ ΩΝΙ Α ΓΙΑ ΣΥΝΕΧΙ ΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΜ/Β ΗΣ ΗΣ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΑΣ	ΠΟΣΟΣΤ ΙΑ ΙΑ ΣΥΝΕΧΙ ΣΗ ΓΙΑ ΔΙΑΜ/Β ΗΣ Η	ΕΠΙΤΕΥ ΞΗ ΣΥΜΦΩ ΝΙΑΣ	ΜΕΡΙΚΗ ΕΠΙΤΕΥ ΞΗ ΣΥΜΦΩ ΝΙΑΣ	ΠΟΣΟΣΤ ΤΑΙ Α ΕΠΙΤΕΥΞ Η ΣΥΜΦΩΝ ΙΑ Σ	ΠΟΣΟΣΤ ΙΑΙ Α ΜΕΡΙΚΗ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ
Οικογεν ειακές Διαφορές	2966	411	13,86%	339	24	11,43%	0,81%
Εμπορικ ές Διαφορέ ς	1235	136	11,01%	91	10	7,37%	0,81%
Εμπράγ μα τες Διαφορές	1444	245	16,97%	166	9	11,50%	0,62%
Κληρον ομικές Διαφορές	280	53	18,93%	26	6	9,29%	2,14%
Τραπεζι κές Διαφορές	1040	24	2,31%	15	3	1,44%	0,29%
Διαφορές από εμπορικά σήματα, βιομηχ ανική και πνευματ ική ιδιοκτησία	63	3	4,76%	1	0	1,59%	0,00%
Λοιπές Διαφορές	3137	254	8,10%	148	4	4,72%	0,13%
Σύνολο	10165	1126	11,08%	786	56	7,73%	

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ & ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΑΣ ΜΕ ΔΙΟΡΙΣΜΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΔ

Κατά τη διαδικασία υποβολής των αιτημάτων προς την ΚΕΔ για διορισμό διαμεσολαβητή για ΥΑΣ, παρατηρούνται διάφορα προβλήματα. Ενώ υποβάλλονται αιτήματα προς την ΚΕΔ για διορισμό διαμεσολαβητή τα μέρη πολλές φορές βρίσκουν εκ των υστέρων διαμεσολαβητή κοινής αποδοχής, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται προβλήματα στη σειρά διορισμού των διαμεσολαβητών από το μητρώο της ΚΕΔ. Επίσης, υπάρχουν περιπτώσεις που τα μέρη ή ο δικηγόρος κάνουν πολλαπλά αιτήματα για την ίδια υπόθεση, κάτι που και πάλι δημιουργεί δυσλειτουργία. Τέλος, επειδή παρατηρήθηκε το φαινόμενο πολλοί διαμεσολαβητές να μην απαντάνε τα αιτήματα που τους αναθέτει η ΚΕΔ, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται καθυστερήσεις στη διενέργεια της ΥΑΣ σε σημείο να κινδυνεύουν δικονομικές προθεσμίες, και πολλοί να νομίζουν ότι οι καθυστερήσεις οφείλονται στην ΚΕΔ, η επιτροπή αποφάσισε και ανάρτησε, στις 3-5-2023, την παρακάτω ανακοίνωση:

«ΕΠΙΛΥΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΘΕΣΜΙΩΝ ΓΙΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΑΡΧΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Τετάρτη, 03/05/2023

Η Κεντρική Επιτροπή Διαμεσολάβησης (Κ.Ε.Δ.) στο πλαίσιο βελτίωσης της λειτουργίας της πλατφόρμας της και των ηλεκτρονικών αναθέσεων που γίνονται μέσω αυτής, καθώς και στο πλαίσιο επίλυσης των προβλημάτων που δημιουργούνται στις δικονομικές προθεσμίες από το συχνό φαινόμενο που παρατηρήθηκε, πολλοί διαμεσολαβητές του ν.4640/2019 να μην ανταποκρίνονται στην υποχρέωσή τους να αποδεχθούν ή να δηλώσουν ότι απορρίπτουν εντός της προθεσμίας των τριών ημερών, την ανάθεση σε αυτούς υπόθεσης για Υποχρεωτική Αρχική Συνεδρία Διαμεσολάβησης, έλαβε την παρακάτω απόφαση :

Από τη Δευτέρα 8 Μαΐου 2023, για όσους διαμεσολαβητές δεν αλληλεπιδρούν με την πλατφόρμα της Κ.Ε.Δ. όποτε τους ανατίθεται υπόθεση για Υποχρεωτική Αρχική Συνεδρία Διαμεσολάβησης, δηλαδή δεν εισέρχονται στην καρτέλα τους προκειμένου να αποδεχθούν ή να απορρίψουν, εντός της προθεσμίας των τριών ημερών, αιτήματα για διαμεσολάβηση που τους ανατίθενται από την Κ.Ε.Δ., θα απενεργοποιείται αυτόματα η δυνατότητα διορισμού τους σε υποθέσεις Υ.Α.Σ. μέσω Κ.Ε.Δ. Οι διαμεσολαβητές αυτοί δύνανται να ενεργοποιήσουν εκ νέου, όποτε το αποφασίσουν και με δική τους πρωτοβουλία, την δυνατότητα διορισμού τους σε υποθέσεις Υ.Α.Σ. που ανατίθενται μέσω Κ.Ε.Δ., πλην όμως θα χάνουν τη αρχική σειρά κατάταξης τους στον οικείο κατάλογο και θα τοποθετούνται στο τέλος της λίστας διορισμού.

Η Κ.Ε.Δ. συστήνει σε όσους διαμεσολαβητές δεν επιθυμούν να δέχονται αιτήματα υποθέσεων από την Κ.Ε.Δ., να απενεργοποιήσουν άμεσα τη δυνατότητα αυτή στο σχετικό πεδίο καρτέλας τους, προκειμένου να διευκολύνουν την ομαλή λειτουργία της διαδικασίας διορισμού μέσω Κ.Ε.Δ.»².

Η εφαρμογή της ως άνω ανακοίνωσης, βελτίωσε τον χρόνο εύρεσης διαμεσολαβητή

² <https://www.diamesolavisi.gov.gr/>

από την ΚΕΔ για τη διενέργεια ΥΑΣ, αλλά δεν έλυσε εντελώς το πρόβλημα. Φαίνεται ότι χρειάζεται βελτίωση στον σχεδιασμό της Υποχρεωτικής Αρχικής Συνεδρίας κάτι που μπορεί να γίνει μόνο με νομοθετική μεταρρύθμιση.

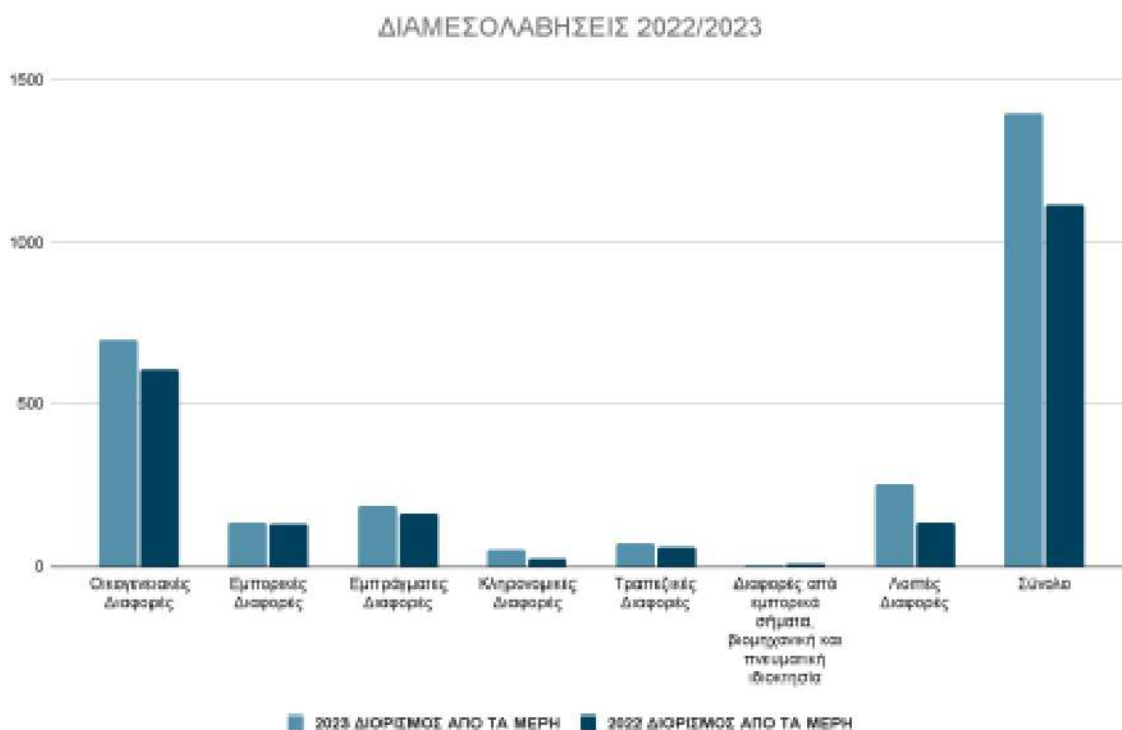
ΕΚΟΥΣΙΑ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ

Το έτος 2023, όπως φαίνεται στον Πίνακα 5 και στο Γράφημα 4, καταγράφηκαν στις Εκθέσεις Πεπραγμένων των Διαμεσολαβητών 1397 εκούσιες διαμεσολαβήσεις έναντι 1117 του έτους 2022 περίπου αύξηση 25%. Από τις 1397 υποθέσεις, όπως φαίνεται στον Πίνακα 6, οι 1165 κατέληξαν σε συμφωνία, ποσοστό 83,39%. Το αντίστοιχο ποσοστό το έτος 2022 ήταν 81,02%. Επίσης, από τις 1397 εκούσιες διαμεσολαβήσεις, που καταγράφηκαν από τους διαμεσολαβητές το έτος 2023, οι 700 ήταν οικογενειακές, ποσοστό 50,11%. Το αντίστοιχο ποσοστό το έτος 2022 ήταν 54,43%. Ακολούθως, το 2023 καταγράφηκαν 136 εκούσιες διαμεσολαβήσεις εμπορικών διαφορών, ποσοστό 9,74% επί του συνόλου, 187 εκούσιες διαμεσολαβήσεις εμπράγματων διαφορών, ποσοστό 13,39 % επί του συνόλου, 48 εκούσιες διαμεσολαβήσεις κληρονομικών διαφορών, ποσοστό 3,44% επί του συνόλου, 69 εκούσιες διαμεσολαβήσεις τραπεζικών διαφορών, ποσοστό 4,49% επί του συνόλου και 253 εκούσιες διαμεσολαβήσεις ποσοστό 18,11% επί του συνόλου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

	2023		2022	
	ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΡΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΡΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
Οικογενειακές Διαφορές	700	50,11%	608	54,43%
Εμπορικές Διαφορές	136	9,74%	121	10,83%
Εμπράγματα Διαφορές	187	13,39%	159	14,23%
Κληρονομικές Διαφορές	48	3,44%	27	2,42%
Τραπεζικές Διαφορές	69	4,94%	58	5,19%
Διαφορές από εμπορικά σήματα, βιομηχανική και πνευματική ιδιοκτησία	4	0,29%	8	0,72%
Λοιπές Διαφορές	253	18,11%	136	12,18%
Σύνολο	1397		1117	

ΓΡΑΦΗΜΑ 4

Αναλυτικότερα, ανά είδος διαφοράς, όπως απεικονίζονται στον πίνακα 6, παρατηρήθηκαν τα ακόλουθα: Από τις 700 οικογενειακές υποθέσεις, που επέλεξαν τη διαμεσολάβηση οι 619 κατέληξαν σε συμφωνία, ποσοστό 88,43% και οι 19 σε μερική επίτευξη συμφωνίας, ποσοστό 2,71%. Στις εμπορικές διαφορές, από τις 136 που επέλεξαν τη διαμεσολάβηση κατέληξαν σε συμφωνία οι 97, ποσοστό 71,32% και μερική συμφωνία οι 10, ποσοστό 7,35%. Στις εμπράγματες διαφορές, από τις 187 που επέλεξαν τη διαμεσολάβηση κατέληξαν σε συμφωνία οι 178, ποσοστό 95,19%. Στις κληρονομικές διαφορές, από τις 48 υποθέσεις που επέλεξαν τη διαμεσολάβηση κατέληξαν σε συμφωνία οι 20, ποσοστό 41,67% και μερική συμφωνία οι 6, ποσοστό 12,50%. Στις τραπεζικές διαφορές από τις 69 υποθέσεις που επέλεξαν τη διαμεσολάβηση οι 50 κατέληξαν σε συμφωνία, ποσοστό 72,46% και οι 9 σε μερική συμφωνία, ποσοστό 13,04%. Στην κατηγορία των λοιπών διαφορών, από τις 253 που επέλεξαν τη διαμεσολάβηση κατέληξαν σε συμφωνία οι 197, ποσοστό 77,87%.

Συμπερασματικά, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι όταν τα μέρη επιλέγουν να επιλύσουν τη διαφορά τους με διαμεσολάβηση, το μεγαλύτερο ποσοστό σε όλες τις κατηγορίες υποθέσεων καταλήγουν σε επίτευξη συμφωνίας ή έστω μερική επίτευξη συμφωνίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

	2023					2022			
	ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΡΗ	ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ	ΜΕΡΙΚΗ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΡΙΚΗ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ	ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΡΗ	ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ	ΜΕΡΙΚΗ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ 2022
Οικογενειακές Διαφορές	700	619	19	88,43%	2,71%	608	530	10	87,17%
Εμπορικές Διαφορές	136	97	10	71,32%	7,35%	121	76	4	62,81%
Εμπράγματα Διαφορές	187	178	2	95,19%	1,07%	159	137	0	86,16%
Κληρονομικές Διαφορές	48	20	6	41,67%	12,50%	27	17	1	62,96%
Τραπεζικές Διαφορές	69	50	9	72,46%	13,04%	58	44	4	75,86%
Διαφορές από εμπορικά σήματα, βιομηχανική και πνευματική ιδιοκτησία	4	4	0	100,00 %	0,00%	8	3	0	37,50%
Λοιπές Διαφορές	253	197	3	77,87%	1,19%	136	98	3	72,06%
	1397	1165	49	83,39%	3,51%	1117	905	22	81,02%

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ο θεσμός της διαμεσολάβησης εξελίσσεται και εμπεδώνεται σταδιακά στη συνείδηση όλων. Θα βοηθούσε προς αυτή την κατεύθυνση η βελτίωση στον σχεδιασμό της Υποχρεωτικής Αρχικής Συνεδρίας Διαμεσολάβησης. Ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί αυτή τη στιγμή ο διορισμός διαμεσολαβητή από την ΚΕΔ, όταν δεν

συμφωνούν τα μέρη στην από κοινού επιλογή του διαμεσολαβητή, δημιουργεί πολλές φορές καθυστερήσεις με κίνδυνο να χαθούν οι δικονομικές προθεσμίες. Αυτό δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου και κυρίως κακή εντύπωση στους πολίτες και στους δικηγόρους τους για τη διαμεσολάβηση, έχοντας αντίθετα αποτελέσματα από αυτά στα οποία στοχεύει η ΥΑΣ, δηλαδή στην ενημέρωση των πολιτών για τη διαμεσολάβηση και στην επιλογή της ως εναλλακτική μέθοδο επίλυσης της διαφοράς τους.

Επίσης, σύμφωνα με την ΚΕΔ, είναι αναγκαία η σύσταση ειδικού τμήματος για τη διαμεσολάβηση, το οποίο θα στελεχωθεί από υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Η Διεύθυνση του Δικηγορικού Λειτουργήματος έχει ενημερώσει την ΚΕΔ ότι η διαμεσολάβηση δεν περιλαμβάνεται διοικητικά στο οργανόγραμμα του Υπουργείου, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα η λειτουργία του θεσμού, καθώς και η εξυπηρέτηση διαμεσολαβητών, δικηγόρων και πολιτών, να βασίζεται αποκλειστικά στην άτυπη και εθελοντική συνδρομή των μελών της ΚΕΔ.

Στατιστική Ανάλυση της Διαμεσολάβησης στην Ευρώπη: Σύγκριση Χωρών με Υψηλά Ποσοστά Επιτυχίας

1. Εισαγωγή

Η διαμεσολάβηση έχει αναδειχθεί ως μία από τις πιο αποδοτικές μεθόδους εναλλακτικής επίλυσης διαφορών στην Ευρώπη. Παρότι το γενικό νομοθετικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προωθεί τη διαμεσολάβηση, η αποτελεσματικότητα του θεσμού διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών-μελών. Ορισμένες χώρες παρουσιάζουν αυξημένα ποσοστά επιτυχίας λόγω θεσμικών ρυθμίσεων, υποχρεωτικότητας ή οικονομικών κινήτρων.

2. Σύγκριση Δεδομένων από Ευρωπαϊκές Χώρες

Χώρα	Ποσοστό Επιτυχίας Διαμεσολάβησης	Υποθέσεις Διαμεσολάβησης ετησίως	Μέσος Χρόνος Επίλυσης (ημέρες)
Ιταλία	56%	160.000	47
Ολλανδία	67%	45.000	39
Γερμανία	58%	95.000	50
Γαλλία	52%	70.000	60
Ελλάδα	40%	10.165	75

3. Παράγοντες που Συμβάλλουν στην Επιτυχία της Διαμεσολάβησης στην Ευρώπη

- **Νομοθετική Υποχρεωτικότητα:** Στην Ιταλία, η διαμεσολάβηση είναι υποχρεωτική για εμπορικές, οικογενειακές και κτηματολογικές διαφορές. Αυτό έχει οδηγήσει σε ραγδαία αύξηση των υποθέσεων διαμεσολάβησης και σε μείωση των δικαστικών εκκρεμοτήτων κατά 30% στην τελευταία δεκαετία. Αντιθέτως, στις κάτω χώρες της Ευρώπης (π.χ. Ολλανδία), η προσφυγή σε διαμεσολάβηση είναι καθαρά προαιρετική. Ο νόμος δεν απαιτεί από τα συμμετέχοντα μέρη να υπογράψουν συμφωνία διαμεσολάβησης, η οποία είναι συμφωνία που περιέχει ρήτρες για θέματα όπως η εμπιστευτικότητα και η εκπροσώπηση των μερών.³ Ωστόσο, είναι αξιοσημείωτο, ότι παρόλη τη μη υποχρεωτικότητα του θεσμού, αυτός αξιοποιείται πλήρως προς συμφέρον των μερών και μάλιστα με ποσοστό επιτυχίας 67%.⁴
- **Επαγγελματισμός των Διαμεσολαβητών:** Στην Ολλανδία, οι διαμεσολαβητές περνούν αυστηρές εκπαιδευτικές διαδικασίες, γεγονός που βελτιώνει την ποιότητα των συμφωνιών. Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν.4512/2018 για τη διαμεσολάβηση στην Ολλανδία, «για τη διατήρηση της πιστοποίησης, οι διαμεσολαβητές υποχρεούνται να παρακολουθούν τουλάχιστον 20 ώρες συνεχιζόμενης εκπαίδευσης κάθε δύο χρόνια». Στην Ολλανδία, η απαιτούμενη συνεχιζόμενη εκπαίδευση είναι 20 ώρες κάθε δύο χρόνια, ενώ στην Ελλάδα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, το όριο είναι 10 ώρες. Η Ολλανδία φαίνεται να επιβάλλει υψηλότερο ποσό ωρών εκπαίδευσης για την

³ σύμφωνα με τον κανονισμό διαμεσολάβησης της MfN του 2017 (Mediationreglement 2017), τα μέρη που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες διαμεσολαβητή της MfN πρέπει να υπογράψουν συμφωνία διαμεσολάβησης.

⁴ https://e-justice.europa.eu/home_en

ανανέωση της πιστοποίησης, γεγονός που υπογραμμίζει τη σημασία της συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης για τη διασφάλιση της ποιότητας της διαμεσολάβησης.

- **Δικαστική Συνεργασία:** Στη Γερμανία, οι δικαστές μπορούν να προτείνουν και να ενθαρρύνουν τη διαμεσολάβηση, καθιστώντας την πιο διαδεδομένη στις δικαστικές διαδικασίες. Το Άρθρο 278 ZPO του Γερμανικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Zivilprozessordnung), αναφέρει ότι οι Δικαστές δύνανται να προτείνουν τη διαμεσολάβηση σε κάθε στάδιο της δικαστικής διαδικασίας, προκειμένου να ενθαρρύνουν τη χρήση αυτής της διαδικασίας και να αποσυμφορήσουν το δικαστικό σύστημα. Αξίζει να σημειωθεί ότι, αντίστοιχη πρόβλεψη υπάρχει και στην ελληνική νομοθεσία. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 του Ν.4640/2019, *«το Δικαστήριο, ενώπιον του οποίου εκκρεμεί ιδιωτική διαφορά που δύναται να υπαχθεί στη διαδικασία της διαμεσολάβησης, μπορεί σε κάθε στάση της δίκης, ανάλογα με την περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη κατά την ελεύθερη κρίση του όλες τις περιστάσεις της κρινόμενης υπόθεσης, να καλεί τα μέρη να προσφύγουν στη διαδικασία της διαμεσολάβησης για να επιλύσουν τη διαφορά»*.
- **Οικονομικά Κίνητρα:** Το κράτος της Ολλανδίας, επιδοτεί μερικώς τα έξοδα διαμεσολάβησης για πολίτες με χαμηλά εισοδήματα, ενισχύοντας τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες αυτές. Η νομική αυτή συνδρομή, όπως προβλέπεται από τον Wet op de rechtsbijstand (Νόμος περί νομικής συνδρομής)⁵, παρέχει οικονομική βοήθεια για τη νομική εκπροσώπηση και την επίλυση διαφορών, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών διαμεσολάβησης, για άτομα που πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια εισοδήματος και περιουσίας. Αν πληρούν τα κριτήρια, η συνδρομή καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος του κόστους, ενώ ο ενδιαφερόμενος καταβάλλει μια εισφορά που εξαρτάται από το εισόδημα και την περιουσία του. Η διαμεσολάβηση στην Ολλανδία είναι αναγνωρισμένη ως μια αποδοτική μέθοδος επίλυσης διαφορών και συχνά προωθείται ως πιο γρήγορη και οικονομική εναλλακτική της δικαστικής διαδικασίας. Σύμφωνα με τον Ολλανδικό Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering), οι διάδικοι μπορούν να ζητήσουν διαμεσολάβηση είτε πριν είτε κατά τη διάρκεια της δικαστικής διαδικασίας. Εάν κάποιος δικαιούται νομική συνδρομή, τα έξοδα της διαμεσολάβησης καλύπτονται εν μέρει από το κράτος, μειώνοντας έτσι σημαντικά το κόστος για τους πολίτες. Η εφαρμογή της νομικής συνδρομής και της διαμεσολάβησης στην Ολλανδία προσφέρει τόσο οικονομικά όσο και κοινωνικά οφέλη. Ειδικότερα, μειώνει την οικονομική επιβάρυνση για τα άτομα με χαμηλό εισόδημα, επιτρέποντάς τους να επιλύσουν τις διαφορές τους χωρίς να καταφύγουν σε χρονοβόρες και δαπανηρές δικαστικές διαδικασίες. Μελέτη του Netherlands Institute for the Study of Crime and Law Enforcement (NSCR) αποδεικνύει ότι η διαμεσολάβηση διευκολύνει τη γρήγορη και αποτελεσματική επίλυση διαφορών, βελτιώνοντας την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για πολίτες ανεξαρτήτως οικονομικής κατάστασης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην έκθεσή

⁵ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0006368/2025-01-01>

της για την "Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη", αναγνωρίζει ότι η χρηματοδοτική ενίσχυση για τη διαδικασία διαμεσολάβησης, ιδίως μέσω προγραμμάτων νομικής συνδρομής, ενισχύει την κοινωνική συνοχή και την ισότητα στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Η Ολλανδία αποτελεί παράδειγμα χώρας που ενσωματώνει αυτήν την προσέγγιση, προωθώντας την ισότιμη πρόσβαση στη δικαιοσύνη για όλους τους πολίτες. Συμπερασματικά, το σύστημα νομικής συνδρομής και η δυνατότητα πρόσβασης στη διαμεσολάβηση στην Ολλανδία αποτελούν σημαντικές λύσεις για άτομα με περιορισμένα οικονομικά μέσα, διευκολύνοντας την επίλυση διαφορών με κόστος που προσαρμόζεται στο εισόδημα του αιτούντος. Η ενίσχυση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη μέσω αυτών των μηχανισμών μειώνει τα οικονομικά εμπόδια και ενισχύει την κοινωνική δικαιοσύνη, προάγοντας ένα βιώσιμο μοντέλο για την εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στη δικαιοσύνη σε διάφορες κοινωνικές ομάδες.

- **Δικονομική ευχέρεια και ευελιξία:** Η Γαλλία, μέσω του "Code de la médiation", ενθαρρύνει τη διαμεσολάβηση για διαφορές τόσο στον τομέα του εμπορίου όσο και στον τομέα των οικογενειακών διαφορών. Στη γαλλική νομοθεσία, η διαδικασία διαμεσολάβησης έχει μια συγκεκριμένη ευελιξία ως προς την επιλογή της διαδικασίας, επιτρέποντας στις πλευρές να καθορίσουν τον τρόπο και την ένταση της διαμεσολάβησης (π.χ., επιλογή ανάμεσα σε προκαθορισμένη διαμεσολάβηση ή μια πιο ανοικτή, διαρθρωμένη διαδικασία). Για παράδειγμα, τα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν να έχουν συνεχείς συνεδρίες διαμεσολάβησης, να διεξάγουν τις συνεδρίες τους σε διαλείμματα ή να επιλέξουν εναλλακτικές μορφές επικοινωνίας (π.χ., τηλεδιάσκεψη), ανάλογα με τις ανάγκες τους.
- **Φορολογικά κίνητρα:** Με τον Νόμο 206/2021, το Ιταλικό Κοινοβούλιο προχώρησε εκτεταμένες αλλαγές στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (CPC). Ο κύριος στόχος ήταν η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και η επιτάχυνση των δικαστικών διαδικασιών, ένας στόχος που είναι γνώριμος και σε άλλα νομικά συστήματα. Παράλληλα με τις δικαστικές μεταρρυθμίσεις, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στις εναλλακτικές μεθόδους επίλυσης διαφορών, και ειδικά στη διαμεσολάβηση, έναν θεσμό με αποδεδειγμένη επιτυχία στην Ιταλία. Σε εφαρμογή αυτής της νομοθετικής κατεύθυνσης, στις 10 Οκτωβρίου 2022, δημοσιεύθηκε το Νομοθετικό Διάταγμα 149/2022, το οποίο υλοποίησε τις προτεινόμενες αλλαγές. Η μεταρρύθμιση, γνωστή ως "Riforma Cartabia" εισήγαγε σημαντικές τροποποιήσεις στον CPC και σε άλλα νομοθετήματα της πολιτικής δικονομίας. Μία από τις πιο σημαντικές αλλαγές αφορούσε το Νομοθετικό Διάταγμα 28/2010, το οποίο ρυθμίζει τη διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Μέσω του άρθρου 7 του Διατάγματος Cartabia, επήλθαν εκτεταμένες τροποποιήσεις στο ιταλικό νομοθετικό πλαίσιο για τη διαμεσολάβηση⁶. Ένα από τα πιο αξιοσημείωτα σημεία της μεταρρύθμισης ήταν η τροποποίηση του άρθρου 20 του Νομοθετικού Διατάγματος 28/2010, η οποία εισήγαγε νέα φορολογικά κίνητρα

⁶ D.L. 28/2010, Νομοθετικό Διάταγμα 28/2010 (D.Lgs. 28/2010), αναφορικά με τη διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις στην Ιταλία.

για τη διαμεσολάβηση. Συγκεκριμένα: Οι διάδικοι που καταφέρνουν να επιλύσουν τη διαφορά τους μέσω διαμεσολάβησης δικαιούνται φορολογική έκπτωση που καλύπτει τα έξοδα που κατέβαλαν προς τον Οργανισμό Διαμεσολάβησης, έως το ποσό των 600 ευρώ. Όσοι συμμετέχουν σε Υποχρεωτική Αρχική Συνεδρία (ΥΑΣ) ή σε συνεδρία διαμεσολάβησης που διατάχθηκε από το δικαστήριο, λαμβάνουν επιπλέον φορολογική ελάφρυνση έως 600 ευρώ για την αμοιβή του πληρεξούσιου δικηγόρου τους. Αν όμως η διαμεσολάβηση δεν καταλήξει σε συμφωνία, η έκπτωση μειώνεται στο ήμισυ (300 ευρώ). Σε περιπτώσεις όπου η διαμεσολάβηση επιλύει μια διαφορά που έχει ήδη οδηγηθεί στα δικαστήρια, τα μέρη μπορούν να λάβουν επιπλέον φορολογική έκπτωση έως 518 ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στα δικαστικά τέλη που καταβάλλονται για την κατάργηση της δίκης. Συνολικά, ένα μέρος που καταφεύγει στη διαμεσολάβηση αντί για τη δικαστική οδό μπορεί να εξασφαλίσει φορολογικά οφέλη που αγγίζουν τα 1.118 ευρώ.

4. Συμπεράσματα και Προοπτικές για την Ελλάδα

**Πώς μπορεί να βελτιωθεί ο θεσμός της διαμεσολάβησης στην Ελλάδα;
Μπορεί να ακολουθήσει το παράδειγμα της Ιταλίας και άλλων Ευρωπαϊκών χωρών;**

Η Ελλάδα, με ποσοστό επιτυχίας 40% και υψηλότερο χρόνο επίλυσης, μπορεί να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα του θεσμού, υιοθετώντας βέλτιστες πρακτικές από τις πιο επιτυχημένες ως προς τη διαμεσολάβηση χώρες. Ειδικότερα, η υποχρεωτικότητα σε περισσότερους τομείς, η καλύτερη εκπαίδευση διαμεσολαβητών και τα φορολογικά κίνητρα θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ευρύτερη αποδοχή και εφαρμογή της διαμεσολάβησης.

Η χορήγηση φορολογικών κινήτρων για την προώθηση της διαμεσολάβησης δεν είναι μια νέα ιδέα, καθώς αντίστοιχες πρακτικές έχουν εφαρμοστεί, όπως προαναφέρθηκε, και σε άλλες χώρες, όπως στην Ιταλία. Το σκεπτικό είναι ότι τα οικονομικά κίνητρα μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τις αποφάσεις των πολιτών. Με την προσφορά τέτοιων φορολογικών ελαφρύνσεων, οι διάδικοι θα έχουν περισσότερους λόγους να επιλέξουν τη διαμεσολάβηση, εξοικονομώντας χρόνο και χρήμα, ενώ ταυτόχρονα θα μειώνεται ο φόρτος εργασίας των δικαστηρίων.

Μια πιθανή μεταρρύθμιση του Ν. 4640/2019, θα μπορούσε να περιλαμβάνει παρόμοια φορολογικά κίνητρα, όπως η επιστροφή φόρου εισοδήματος που να καλύπτει τα έξοδα του διαμεσολαβητή, τα κόστη του κέντρου διαμεσολάβησης, τις αμοιβές των νομικών παραστατών, καθώς και μέρος των δικαστικών εξόδων. Μείωση των εξόδων δημοσίων υπηρεσιών για τη καταχώρηση του πρακτικού διαμεσολάβησης. Ποινές για περιπτώσεις καταχρηστικής χρήσης της διαμεσολάβησης, ώστε να αποτραπεί η ψευδής σύνταξη πρακτικών με σκοπό τη φορολογική εκμετάλλευση. Μια τέτοια αλλαγή θα μπορούσε να ενισχύσει τη χρήση

της διαμεσολάβησης στην Ελλάδα, καθιστώντας τη μια ελκυστική και οικονομικά συμφέρουσα εναλλακτική στη δικαστική επίλυση διαφορών.

Συνοψίζοντας, η διαμεσολάβηση αποτελεί έναν θεσμό υψηλής πολιτισμικής αξίας, που προωθεί τη συμφιλίωση και την ειρηνική επίλυση διαφορών. Απαιτεί τη συνειδητή δέσμευση όλων των εμπλεκομένων να ξεπεράσουν τις συγκρούσεις και να συνεργαστούν προς την κατεύθυνση της κατανόησης και της συμφιλίωσης. Η επιτυχία της εξαρτάται από τη διαρκή βελτίωση των δεξιοτήτων όλων των συμμετεχόντων και από τη δέσμευση στην ουσία, αντί για την προσκόλληση στη μορφή.

Στην Ευρώπη τείνει να έχει καθιερωθεί ως ένα σύνηθες εργαλείο επίλυσης διαφορών, συμβάλλοντας στη μείωση του φόρτου των δικαστηρίων και στην ταχύτερη, οικονομικότερη και πιο ευέλικτη επίλυση υποθέσεων. Παρά τις προκλήσεις, όπως η διαφορετική εφαρμογή της σε κάθε χώρα, η τάση προς την υποχρεωτική διαμεσολάβηση σε ορισμένες περιπτώσεις δείχνει ότι αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο η αξία της. Με τη συνεχή προώθηση και προσαρμογή του θεσμού, η διαμεσολάβηση μπορεί να διαδραματίσει ακόμα σημαντικότερο ρόλο στη διαχείριση συγκρούσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η ενίσχυση, λοιπόν, της διαμεσολάβησης στην Ελλάδα συνιστά αναγκαιότητα. Η θεσμική και λειτουργική ενσωμάτωση της διαμεσολάβησης, προϋποθέτει αφενός την προώθηση του θεσμού στην επιστημονική και νομική κοινότητα, τον επιχειρηματικό τομέα και την κοινωνία εν γένει, αφετέρου δε την εφαρμογή στοχευμένων μεταρρυθμίσεων από το δικαιοσύνη, που διασφαλίζουν την αποτελεσματικότητά της. Η συνεχής αναβάθμιση της εκπαίδευσης και πιστοποίησης των διαμεσολαβητών, η εντατικοποίηση των δράσεων ενημέρωσης και η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της διαμεσολάβησης σε ποικίλες κατηγορίες διαφορών, δύνανται να συνεισφέρουν ουσιαστικά στην επιτάχυνση και βελτιστοποίηση της διαδικασίας επίλυσης διαφορών αλλά και στην αποσυμφόρηση του όγκου των υποθέσεων που επιβαρύνουν το δικαστικό σύστημα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Fisher Roger and Ury William and for the revised editions Patton Bruce (2011), Getting to Yes, negotiating an agreement without giving in, *rh BUSINESS BOOKS*.
2. Fried Gary (2014), Inside Out, How Conflict Professionals can use Self-Reflection to Help Their Clients, *ABA*.
3. Ury William (2015), Getting to Yes, With Yourself [& other worthy opponents], *Harper Thorsons*.
4. Stulberg B. Joseph, Love B. Lela (2014), Ανάμεσα Στα Μέρη: Ο Ουδέτερος Τρίτος, Στρατηγικές Για Μια Επιτυχημένη Διαμεσολάβηση, *Νομική Βιβλιοθήκη*.
5. Άννα Ε. Πλεύρη (2021), Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, *Εκδόσεις Σάκκουλα*.
6. Άγγελος Π. Μπώλος (2023), Διαμεσολάβηση, Θεωρία & Πράξη, *Π.Ν. Σάκκουλας*.
7. Δημήτρης Θεοχάρης (2020), Το Δίκαιο της Διαμεσολάβησης, Ερμηνευτική Προσέγγιση Ν. 4640/2019, *Νομική Βιβλιοθήκη*.
8. Παναγιώτης Σ. Γιαννόπουλος (2020), Διαμεσολάβηση και Πολιτική Δίκη, Συμβολή στην ερμηνεία του Ν. 4640/2019, *Εκδόσεις Σάκκουλα*.
9. Χαράλαμπος Μαχαίρας, Γεώργιος Τ. Ορφανίδης, Στέφανος-Σπυρίδων Πανταζόπουλος, Νικόλαος Ε. Κωνσταντινάκος, Νικόλαος Α. Νικολάου, Ευτύχιος Νικόπουλος, Χρυσούλα Πλατιά, Παναγιώτα-Ειρήνη Σίδερη (2024), Η Διαμεσολάβηση, *Εκδόσεις Σάκκουλα*.

ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

10. <https://mediate.com>
11. <https://www.diamesolavisi.gov.gr>
12. <https://www.eodid.org>
13. <https://www.overheid.nl>
14. <https://e-justice.europa.eu>
15. https://www.researchgate.net/publication/376368792_Comparative_study_of_mediation_practices_in_European_countries